12-a JARO, N-o 437 MONATA ESPERANTO-GAZETO 25. JANUARO 1936

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO, ADMINISTREJO K SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO : 67, avenue Gambetta, Paris 20°
Poŝtĉekaj kontoj je nomo de SAT-Paris : Bruxelles n-o 350 189, S'Gravenhage n-o 211 533, Kopenhago n-o 4 986, Paris n-o 1234 22. Stokholmo n-o 74 153, Wien n-o D-109 068, Zagreb n-o 41 448, Zürich n-o VIII-200 49. Alilande oni pagu per poŝtmandato je nomo de SAT. bonvalutaj devizoj en rekom. letero aŭ bankĉeko je nomo de « Bannier ».

Ĉu Esperanto estas pac-portanto ?

— Komence mi opiniis, ke esperanto estas lingvo, kiu alportos la pacon al la homaro. Sed jam de kelka tempo mi forlasis tiun opinion, ĉar ĝi montriĝis tute erara. Ja ekzistas multaj esperantaj societoj malpacantaj inter si, k eĉ en unu sama grupo iafoje okazas sufiĉe fortaj diskutoj, montrantaj la ekziston de antagonismoj ŝajne netranspontigeblaj.

La kernon de tiu ĉi rezonado mi aŭdis el la buŝo de unu el la anoj de nia grupo. Mi starigis al mi la taskon esplori pri la pravo aŭ malpravo de la diro de tiu K-do. Ĉu esperanto ne servas vere kiel pacigilo ?

Esperanto estas lingvo facile lernebla, neŭtrala k tial praktike uzebla por la interkompreniĝo de homoj nesamnaciaj. Antaŭ la ekzisto de esperanto la membroj de malsamaj popoloj povis nur en malmultaj okazoj interkompreniĝi helpe de nacia lingvo. Hodiaŭ ĉiu homo lerninta esperanton povas komunikiĝi kun ĉiu alia esperantisto. Ankoraŭ ne tute falis la muroj inter la popoloj, sed ekzistas almenaŭ rimedo facile alproprigebla, per kies helpo oni povas trapasi la murojn.

Nu, ĉi tio do estas la servo de esperanto. Mi ne povas vidi en tio rolon de pacigilo. Se sufiĉus al homoj la uzo de sama lingvo, por ke ili vivu en paco, la interna vivo de ĉiu nacio ja prezentus modelon de paco !

Paco dependas ne de ia komunikilo, sed de l'komuna saĝo de la homoj. Mi povas eĉ imagi, ke homoj nehavantaj komunan lingvon k sekve ankaŭ ne saĝon komunan, tamen vivas en perfekta harmonio dank' al sia saĝo individua. Cetere necesas aldoni, ke tiaj homoj certe ne longe tolerus la ekziston de pluraj lingvoj ilin dividantaj ; ili nepre kreus al si lingvon universalan. Bedaŭrinde tiom da racio ankoraŭ mankas al la homoj ĝenerale k anstataŭ servi kiel pacigilo, esperanto ofte servas male kiel ilo, per kies helpo oni scias tre lerte aŭ mallerte kalumnii, insulti k disputi.

La K-do pravis, ŝanĝante sian opinion. Esperanto estas nur lingvo. Kvankam lingvo universala kun ties kvalitoj nepre necesaj. Kaj kiel tia ĝi havas jam multan valoron por ni.

19 428

Respondo de la Redakcio : Esperanto estas nur lingvo, nur ilo, certe, — k kiel tia ĝi estas utiligebla de ĉiu ajn por ĉia ajn celo. Sed oni tamen devas atenti kelkajn faktorojn el la historio k diferencigi inter la *ilo* k la *movado*. Oni ne povas ja konsideri kiel nuran hazardon, ke la unuaj pioniroj de la lingvo estis pacistoj, tute konsciaj en sia kontraŭbatalado kontraŭ la interpopolaraj militoj. Estas fakto, ke esperanto naskiĝis en pacisma medio. Kaj kiel do vi, mi k la plej multaj inter ni trafis en la esperantistan movadon ? Kial ni lernis esperanton ? Ĉu kun la espero ĝin tuj povi praktiki k persone profiti el ĝi, aŭ ĉu ne pli vere pro ĝia *idea* valoro, kiu povas tute krude resumiĝi per la esprimo : « Esperanto estas potenca interkomprenilo, kiu akcelos la tuthomaran pacon. » ?

Certe, la socialisto, la revoluciulo, la klaskonscia esperantisto ekkonis en esperanto rimedon utiligeblan por la profito de la klasbatalo, k la Laborista esperantismo, apartiĝinta de la neŭtrala movado, faris deklaron pri tiu « starigo de esp-o en la servo de la proletaro ». Tamen, dank' al kiu eco do la laborista esperantisto taksas alta la valoron de esperanto por sia klasagado ? Dank' al la en tiu lingvo entenita eco inter-alproksimiga. Malsamlingvanoj ek-interkompreniĝas per ĝi, k tia interkompreniĝo metas antaŭ ni en akran lumon la tutan malsufiĉon de la naciaj idiomoj por nia batalo, la eblon, kiun prezentas tiu mirinda ilo forrenversi limojn.

Kaj ĉu do la problemo pri radikala forigo de l'inter-popolaraj militoj estas esence alia ol tiu pri forrenverso de limoj — lingvaj k landaj ?

Esperanto mem estas nur ilo, k tial ni esperantistoj devas havi kiel *unuan* taskon propagandi k disvastigi tiun ilon. Tio tamen ne esceptas eluzi profunde la universaligan econ entenitan en tiu ilo k sekve per ĝi fari pli pozitivan laboron, ol povus fari ajnaj malsamlingvanoj, por la radikala forigo de la subjektivaj kaŭzoj, kiuj kondukas al militoj.

N. B.

Alvenis Novjaro

EMBA

Ŝarĝitaj per miloj da ĝemoj, da plagoj,
Forgrimpis minutoj, la horoj, la tagoj
Enkore la ve' de monatoj amaras...
Denove sur sojlo novjara ni staras.

Ĉu venos nun ĝojo, aŭ daŭros amaro,
Ĉu kuros aŭ dronos en marĉojn la ĉaro?
Dum riĉa diboĉo ĉe dika tirano
Ĉu devos ni plori por peco da pano ?

La damo[1] ĉu tiros el ganto la manon,
Se vidos en neĝo senŝuan infanon ?
Apud hospitaloj, klinikoj, palacoj
Ĉu naskos patrinoj sur benkoj de placoj?

Ĉu venos printempo kun ventoj liberaj,
Kaj ludos sunbrilo en ondoj riveraj?
En freŝa aero ĉu flugos hirundoj,
Aŭ sur la flugiloj plu restos la vundoj?

Alvenis Novjaro. La hundoj plu bojas,
Nur la pendiginda stultulo nun ĝojas.
Hommiloj ploregas dum tago, vespero
Sub nigra ĉielo ĉe tomb' de Espero.

La vipan ventegon postkuras la nuboj,
Sendormajn nokthorojn teruras inkuboj,
Kanonoj ululas, malcertas la sorto,
Rifuĝas la vivo, salutas la Morto.

[1] Sinjorino.

Pri recenzado

Ne kun malgranda miro mi legis en « S-ulo » n-o 435, kiel K-do I. F. recenzis la verketon « Historio pri la Skismo en la Lab. Esp. Movado ». Post kelkaj laŭdoj al la kompilintoj pro bondokumenteco k objektiva prezentado de la faktoj, ni legas :

« Sed ĉu ĝi — la asocio — pravas, tiel facilanime liberiĝi de ĉiuj bazoprincipoj en la ideologia kampo ? Ekz. ĝi agnoskas, ke klasbatalo ekzistas k konsideras ĉi tiun agnoskon sufiĉa por iĝi membro. Tamen Marks konsideris la H.M. kiel nedisigeblan eron en la socialista filozofio, k ĝia malagnosko estas nura preteksto, ke ĥaoso regadu en la idea kampo... ».

Laŭ « Plena Vortaro » recenzi signifas : « fari en gazeto mallongan kritikan raporton pri ia verko, montrante la kvalitojn k mankojn ». Nu, ŝajnas, ke K-do I. F. ne bone komprenis sian taskon aŭ, eble pro aliaj motivoj, komence eklaŭdis la kompilintojn por poste tiom pli sentige faligi ilin. Tia ago, se konscie farita, ne meritas imitadon, — se farita pro manko de distingopovo, tiam oni serĉu pli kapablan recenziston.

Kia estas la realo ? Sur la *paĝo* 18-*a* de « Historio pri la Skismo » ni legas, ne ke nia Asocio malakceptas la Historian Materialismon kiel bazoprincipon por la asocio, sed ke « la karaktero de SAT, organizo unuiganta en sia kadro kamaradojn el la plej diversaj klasbatalaj tendencoj agnoskantaj aŭ ne la teorion de la marksa historia materialismo, havas kiel konsekvencon, ke en la organoj esprimiĝas ankaŭ ideoj, kiuj ne estas konformaj al la marksa teorio. Tio estas tute natura, ĉar SAT por si ne adoptis difinitan doktrinon. Se SAT tion farus, tiam la aliaj K-doj, anoj de diferenca opinio, devus foriri k fondi novan organizon. »

Jen, kia estas la realo, kiun nia recenzista K-do ne povis malkovri en la de li recenzita verketo. Ĉu nia K-do ne scias, ke SAT estas kleriga, eduka k kultura ; ke ĝi per komparo de faktoj k ideoj, per libera diskutado celas malebligi ĉe siaj membroj la dogmiĝon de la instruoj, kiujn ili ricevas en siaj apartaj medioj ? Se tiel estus, tiam marksemaj K-doj, antaŭ ol fari gravan laboron por SAT, legu plej precipe la Asocian statuton. Se K-do I. F. estus farinta tion, tiam li eble ankaŭ povus ŝpari la piedbaton azenan al « aliaj homoj, kiuj distordis la H.M., k jezuite malindigante trenas ĝin en la koton.» Kial K-do I. F. ne citas la nomojn de tiuj, kiuj jezuite agas ? Kial ne perfekte montri, kiel ofendiĝas Historia Materialismo ? Ĉu eble pro manko de faktoj ? Bonvolu respondi, K-do ! Se respondo restos for... nu, ni atendas. Kaj kiel kompreni la vortojn : « Ĉu ni ĝuste k respondece rilatas al la membroj, se ni malagnoskas hist. materialismon k akceptas idearon de filozofaj skoloj pli fruaj k pro tio malpli maturaj ol tiuj de Marks ? »

Denove, K-do, nomu faktojn kiuj elmontras, kiajn filozofajn skolojn nia Asocio favoras k propagandas. Ĉu SAT-anoj mem ne rajtas verki por la asociaj organoj, ĉu la redaktoro ĉefe plenigas per siaj skribaĵoj la foliojn de niaj organoj ? Nu, mi estas certa, ke K-do I. F. ne estas tiel naiva por ne scii tion. Sed montriĝas denove el lia tuta pritrakto, ke *organizo, kia SAT, estas urĝege necesa* por zorgi, ke almenaŭ estiĝu ia centro, pere de kiu la tutmonda laboristaro, celanta al Socialismo, havu la eblon ekkompreni, ke ĝi havas pli da motivoj por komune batali ol malharmonie interrilati. La IIa k IIIa Internacioj teorie celadas socialismon, praktike ili interbatalas k disigas la amasojn.

Kiel en feŭda epoko kreskadis la bazo, sur kiu poste stariĝis la nuna sociordo, tiel, en la nuna, kreskas la bazo por alia, nome Tutmonda sociordo ; neniu scienco povas disvolviĝi nacie, ĉiuj bezonas la tutan mondon kiel sian agadkampon.

Ankaŭ la laboristaro bezonas, por ke ĝi vere povu sukcesi en sia liberiga batalado, la tutan mondon, bezonas por tio unuecon. Ĉar la politikaj partioj marksismaj, estinte kiel hodiaŭ, estas reciproke malinterkonsentaj, stariĝis SAT, kiu kiel *kleriga organizo* celas komprenigi al la amasoj, ke, kvankam ŝajne neunuigeblaj, ili havas pli da profito helpi k subteni unu la alian, ol sin armile interdetrui laŭ komando (ĉiumomente ebla) de l'barbareca burĝa militaparato. Ekonomie la laboristaro sur la tuta tero, se ĝi komprenas sian unuecon, estas nevenkebla. Al SAT la tasko disvastigi tiun ĉi ideon per esperanto, ĝis kiam ankaŭ la sin-nomantaj socialistaj partioj komprenos tion k ĉiulande, do tutmonde, propagandos tiun ideon.

Ke la tasko de SAT ne estas facilrealigeblaĵo, montras la de K-do I. F. recenzita verketo, kies legadon mi volonte rekomendas al ĉiuj, kiuj deziras estis detale informitaj pri estiĝo de la skismo en la laborista esperanto-movado. *J. Bout* (15 396).

XVI-a KONGRESO DE S.A.T.

en MANĈESTRO (Britio)

2-7. *aŭgusto* 1936.

Adreso de la OKK 16 Lily St., Manchester 8. (Britio).

2-a Komuniko.

La Kongreshalo. — Ni elektis, kiel kongreshalon, ampleksan k imponan konstruon, « The Co-op Hall » (la Koopera Halo) Downing St., Ardwick, kiu troviĝas unu kilometron de la urbcentro. La oficiala malfermo de la kongreso k la laborkunsidoj okazos en ĝia plej granda salono, k alia ĉambrego estos uzata dum la semajno, unue kiel akceptejo, k poste kiel rendevuejo, kie la kongresanoj povos interparoli, skribi leterojn ktp.

Veturado en Manĉestro. — Manĉestro ne posedas subteran fervojon, sed estas priservata de granda aro da elektraj tramoj k aŭtobusoj. La biletkostoj estas malaltaj, k oni preferas tiajn veturilojn, ĉar ili ebligas ĝui la spektaklon de la stratoj. La kongreshalo estas facile atingebla pertrame de ĉiuj ĉefstacidomoj. Ni publikigos detalojn en venonta komuniko.

Laŭ nia povo, ni deĵorigos lokajn K-dojn ĉe la stacidomoj, de sabatmateno, 1-a de aŭgusto, ĝis dimanĉo tagmeze, la 2-a de aŭgusto, k tiuj renkontos la alvenintojn k kondukos ilin al la kongresejo. Tamen, ni ne povas tion garantii, se la vizitontoj ne sciigos al ni la detalojn de sia alveno (tago, horo, stacidomo ktp).

1-a Listo de aliĝintoj

1. K-ino Ruth Roberts, 2. K-do E. Sugar, 3. K-ino L. Bowden, 4. K-do L. Rosenbloom, Manĉestro. 5. K-do H. V. Doughty, Stretford, Anglio ; 6. N. Bartelmes, Paris ; 7. L. Banmer, Paris ; 8-9. Gek-doj L. k S. Glodeau, Montreuil-Seine ; 10. K-do A. M. Riswick, Rotterdam, Nederl. ; 11. D. Greenberg, Manĉestro ; 12. K-ino E. Moon, Ilford, Anglio ; 13. K-do J. Sulsky, Luton, Anglio ; 14. Lisbona SAT-Rondo, Lisbono, Portugalio ; 15. K-do J. Farrand, Doncaster, Anglio ; 16. R. Roberts, Manĉestro.

Tagordo

La antverpena rondo el SAT-membroj, en ĝenerala jarkunveno, la 16-*an de decembro* 1935, *invitinte la membrojn de la antverpenaj laboristaj esperanto-grupoj,*

priparolinte la problemon de la unueco inter la tuta esperanta laboristaro :

unuanime aprobas la sintenadon de la Plenumkomitato de SAT.

Insistas, por ke ĝi ekzamenu la eblon restarigi SAT sur la antaŭskismaj bazoj

k transiras al la tagordo.

Kial laboristaj esperantistoj estu malneŭtralaj ?

Oni povas starigi la regulon, ke la alpreno de difinita gvidideo signifas adopti rimedon por atingi iun celon. Kiam, post longa elprovado, montriĝis, ke la celo neniel efektiviĝis, tiam fariĝas klare, ke la gvidideo pruvis sin netaŭga en la ĉiutaga vivo.

La esp-a movado tre frue dum sia vivo solene ĵuris restadi « ne partoprenanta en la bataloj » pri politikaj, religiaj k sociaj demandoj. Estis jam dum la ĝeneva kongreso en 1906, kiam la esperantistoj per sia deklaracio pri neŭtralo starigis la celon *konservadi la unuecon* per la rimedo *malpermesi*, kiel ili diris, « *nedezirindajn diskutojn* k *malkonsentojn inter la esperantistoj*, kies ĉefa bezono estas unueco, por la venko de ilia kara lingvo ».

Sed la reala vivo truis ĉi tiun timeman k utopian gvidideon. Da malpacigaj diskutoj estis multegaj dekomence. Eĉ la belaj sentimentoj de « la Majstro » liveris materialon por tiom akraj malkonsentoj, ke Zamenhof malkaŝe deklaris ne deziri ion komunan kun esp-o senigita de « la interna ideo », k li neniam povis ĉesi reaserti sian idealon, kontraŭ la ĉiamaj provoj silentigi « la samideanojn ». En la « granda milito » germanaj esp-istoj pravigis la militon sur la lando, sur k sub la maro, dum la francaj esp-istoj formis komitaton agitantan « Por Francio per esperanto ». Postmilite katolikaj esp-istoj proponis « fondi fortegan internacian armeon kontraŭ la potencoj de blinda renverso », t. e., kontraŭ la laboristaraj aspiroj. Ĉio ĉi demonstris la celon konservadi la unuecon utopia, k la disiĝo de la movado je « neŭtrala » k « laborista » armeoj sigelis la fiaskon. La rimedo silentigi la diskutadon pri sociaj problemoj ankaŭ montriĝis netenebla k malrespektata. La gvidideo estis starigata aŭ sen observado pri la vivo, aŭ pro emo trompi kredulojn. Alia alternativo ne estas.

La laborista movado esp-ista baraktas en la samaj malfaciloj. Tio estas io tute natura, ĉar la laborista klaso sin organizos *laŭklase* nur en la momento de sia revolucio ; — ĝis tiam ĝi restados malunueca k splitita laŭ partioj. Ĉu almenaŭ ni laboristoj kapablas lerni, ke la voĉo de socia aliformigo ne estas sufokebla ? Ĉu ni komprenos, ke la potenca voĉo de la revoluciaj bezonoj de nia klaso trapenetros ĉiujn artefaritajn murojn k venkos ĉiun ajn artifikon ? Ju pli frue ni konsciiĝas pri tio, des pli bone !

Ĉiu honesta homo devas konfesi, ke la sociaj institucioj k moroj influas ĉies vivon. Konsekvence el tio, la batalo por transformi tiujn homajn regulilojn, — batalo kondukata pro la neceso pluvivadi —, vekas la plej elementajn pasiojn en la brusto de l'homoj k metas ilin en malamikajn kampojn. La sociaj problemoj finfine ne estas demandoj pri io « abstrakta ». Post la abstraktaj ideoj sin kaŝas la konkretaj bezonoj k interesoj de la diversaj homgrupoj. La aludo pri la historiaj okazaĵoj sufiĉe ilustras la veron de tiu ĉi konstato.

Proklami ies malneŭtralan pozicion estas ne nur honorinde, sed ankaŭ honeste bataleme. Estis Mark Tŭin (Twain), la profundpensa usona patrioto, kiu instruis, ke homo vidanta la « socian veston » eluzita k ne postulanta novan, estas ne pli ol fia perfidulo. Oni povas aldoni al tio, ke tiu, kiu parolas pri sia « neŭtralo » aŭ « nepolitikeco », estas aŭ bonkora sensciulo aŭ malica trompanto. Idealista homo, t.e. persono deziranta la bonon por si k siaj gefratoj, ne povas ne partopreni en la diskutado, kiel atingi la plej altan staton de homa feliĉo.

Sekvas el ĉio dirita, ke tiu, kiu proklamas sian malneŭtralon, honeste avertas ĉiun alian pri sia « partia » vidpunkto ; lia deklaro estas kvazaŭ konfeso de idealo, kun kiu ĉiu aliopinianto nepre devas mezuri sian intelektan forton, se li deziras efektivigi la sian. Kaj, estas sufiĉe konate, ke nur per la ekzercado de niaj kapabloj, ĉu intelektaj, ĉu fizikaj, ili plipotenciĝas k ni perfektiĝas. Tiel malkaŝa konfeso pri malneŭtralo, t.e. konfeso, ke oni estas homo politika, homo kunvivanta kun k unu el multaj, fariĝas grava eduka elemento.

La socia kunvivado diktas al ĉiu sociano partopreni en la batalo pro la vivo, t.e. partopreni en la celado fari la nunan socion pliperfekta ol la homoj sukcesis tion fari ĝis nun. Tial, neŭtralismo ne ekzistas ; ne povas ekzisti, krom en la kapoj de vivofremdaj utopiistoj aŭ — trompantoj. Politika sinteno de la homoj estas fakto en la socia vivo. Ni rekonu la faktojn k konformigu la asocian statuton al la faktoj de la vivo. Ju pli frue k ju pli senmanke ni tion faros, des pli vivopova estos nia asocio.

T. Veder (1307).

POR ŜTOPI LA BREĈON

41. *listo*

M. Leblanc, St.-Quentin	fr. fr.	20.—
J. Postema, Hoek v. Holl.	»	5.—
A. Derlagen, Oostzaan	»	5.—
J. W., Schl.	sv. fr.	11—
SAT-ano 55	fr. fr.	25.—
H. Stej (2978), B-th	ŝil.	5.—
Erbaro-Paris	fr. fr.	10.—
10.865 (A. S-r)	»	9.40
K-dino Jacomin (15 787)	»	20.—
H. P. Vieno	»	65.—
G. Pointcouteau, Saumur	»	5.—
Lanti-Paris	»	15.—
G. v. Dienst-Roterdamo	guld.	1.—
Eerdmans, Roterdamo	guld.	1.—

Atentu ! Ne forgesu !

En Hitlerio aktuale 600 gelaboristoj el Vupertalo estas juĝataj de du specialaj tribunaloj, 600 kontraŭfaŝistaj gelaboristoj (komunistoj k socialdemokratoj), kiuj klopodis sub la hitlera reĝimo sin organizi libereme. Ilin minacas la bruna teroro. Nombro da ili jam estas kondamnita al trijara ĝis dumviva punlaboro. Ses el niaj K-doj mortis jam pro la torturoj de la Veke (Wecke)-taĉmento, la nigraj rajdistoj de Gering (Göring). Laŭ la germanaj gazetoj tiu ĉi proceso devas fariĝi fortimiga ekzemplo por sufoki la emon de la kontraŭuloj de la reĝimo neleĝece organiziĝi. Inter la juĝatoj troviĝas 50 virinoj. Ni scias, kion signifas tiu « juĝado », laŭ la antaŭaj spertoj.

La opozicio en Germanio kreskas. La malkontento fariĝas pli k pli grava. Tial la registoj de l'Tria regno uzas ĉiujn rimedojn por subpremi siajn kontraŭulojn. Pro tio la atento de l'tuta laboristaro devas direktiĝi al tiu monstra proceso ; la mond-opinio devas esti vekata, por eviti la dramon, kiu estas okazonta. La sola rimedo, kiu povas deteni la juĝistojn de la plej barbaraj rimedoj, estas la naŭzo k protestego esprimataj de la mondo. Ĉie ni devas atentigi pri la krimo prepariĝanta en Vupertalo.

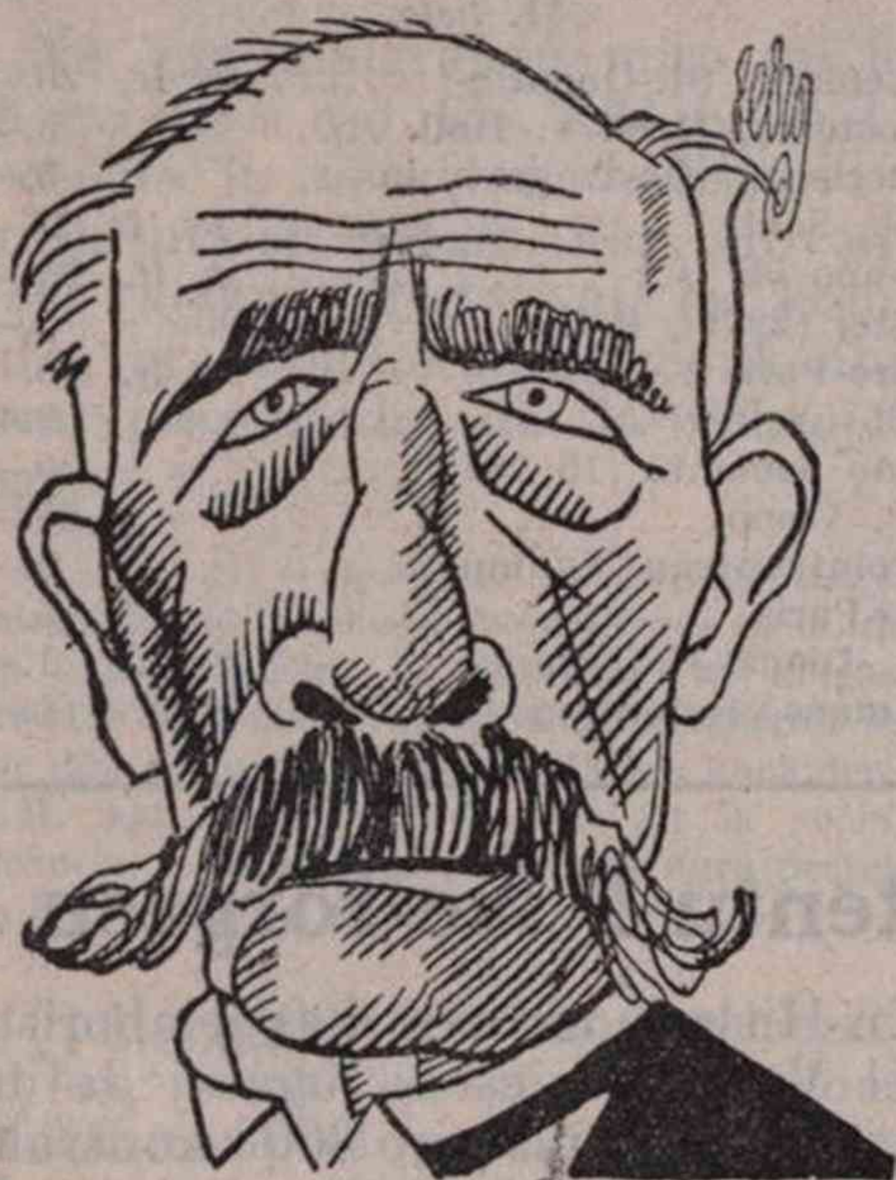
Milito. Ital-abisenaj bataloj. Certe, tio estas gravaj faktoj. Sed ni ne forgesu pro ili la sorton, kiu minacas per morto aŭ teruraj punoj la « juĝatojn » vupertalajn. En ĉiuj landoj la laboristoj eksciu pri tio : 600 el la plej bonaj suferegas pro sia kuraĝo. *Ili batalis ankaŭ por ni* !

Ĉie veku la intereson pri tiu proceso, por ke el ĉie esprimiĝu al la brunaj murdistbandoj, ke ili ne povas en silento murdi revoluciajn laboristojn. Tio estas la plej malgranda ago, kiun ordonas al ni fari nia proleta devo. Montru vian proletan solidaron !

D. J. (19 270).

(Traduko k represo en nacilingvaj gazetoj estas dezirata.)

Mortis Profesoro Riŝe (Richet)

Profesoro Karlo Riŝe (Richet), kiu mortis lastdecembre, estis unu el la plej eminentaj scienculoj de nia epoko. Kaj krome li estis esperantisto. Oni kompare nomis tiun universalulon moderna Gete (Gœthe). Depost 1888 li estis pioniro de l'aviado — dek ses jarojn antaŭ Rajt (Wright); li estis fama fiziologo, kiu akiris al si per siaj malkovroj antaŭmilite jam la Nobelpremion k lokon ĉe la Franca Instituto. Li estis ankaŭ sociologo, historiisto, aŭtoro de verko kontraŭ la homaj antaŭjuĝoj k stulto. Kaj li estis aktiva pledanto por la universala lingvo, por esperanto. Ĝis sia morto en aĝo de 85 jaroj li konservis sian intelektan akron k klarvidon.

Lia aktiveco komenciĝis per medicinstudado, k liaj unuaj laboroj rilatas fiziologiajn problemojn : li faris ŝajne simplan, sed mirigan malkovron, la ekziston de klorhidra acido en la suko de nia stomako. Poste li eksperimentis per ŝafoj, kiujn li imunigis kontraŭ epidemio per injekto de serumo. La sukceso de tiuj eksperimentoj estis kompleta, k ekde 1890 K. Riŝe kreis kun Herikur (Héricourt) la metodon de l'« seroterapio », kiu savas nuntempe ĉiujare milojn da homaj estaĵoj. La 6-an de decembro 1890 la du scienculoj aplikis al malsanulo la unuan injekton de kontraŭdifteria serumo.

Li malkovris ankaŭ la sang-analizan metodon, nomatan *anafilaksio*, per kiu estas eble identigi la homan sangon ; ĝi estas aplikata hodiaŭ de la polico por senmaskigi sennombrajn krimulojn.

Oni insultis Riŝe kelkfoje kiel grandan « vivisekciulon », ĉar evidente — por la profito de la scienco — li sekcis legion da animaloj. Tamen tiu scienculo, kiu konante la necesojn de l'scienco tamen amis la bestojn, kreis speciale por la de li operaciitaj bestoj la anestezilon nomatan *kloralozo*.

Rilate la dubrezultajn laborojn de metapsikio, pri kiuj Riŝe arde okupis sin, estu kun justo konstatate, ke la scienculo provis enkonduki en tiu fako sciencan metodon. Li esploris la malproksim-efikajn manifestiĝojn (*telepatio*, *telekinezio*, *teleplastio*) k verkis pri tiuj fenomenoj aŭdace, eble iom tro riske, verdire... Tamen, rilate ĉion, kion li esploris, li restis sciencule honesta k nur priskribis, kion li vidis.

* * *

Kio koncernas lian esperantistan aktivecon, ni trovis interesajn informojn pri ĝi en « Le Travailleur Espérantiste » (La Laborista Esperantisto), n-o de aprilo 1920. K-do Lanti raportas en ĝi pri parolado farita de K. Riŝe en Parizo, antaŭ ĉefe esperantista publiko, pri « la utilo de internacia lingvo por la komerco, la industrio k la sciencoj ». Riŝe paroladis kun juneca vervo pri la neceso de universala lingvo k faris la apologion de la verko de Zamenhof. Nenia dubo por li, ke iam la homaro adoptos universalan lingvon.

Propagandante por nia lingvo, ni memoru pri tiu fakto, ke eminenta scienculo kiel Riŝe estis unu el ĝiaj fervoraj disĉiploj.

PLANIMEDO KORESPONDADAS

ĈIRKAŬ LA TERGLOBO

Tiu Planimedo estas vera majstrulo, tamen ! Kiel do li faris por havigi al si okdek gekorespondantojn k por senmanke kontentigi ilin ĉiujn ? Nu, lia sistemo estas genia : li respondas al ĉiuj nur unu fojon dum du monatoj, tio signifas, ke ĉiun tagon li devas skribi almenaŭ al unu korespondanto, k ĉiun kvaran tagon al du. Mi esprimis al Planimedo mian miron pri lia skribdiligento, sed pli multe mi miregis, kiam li klarigis al mi, kiel facile solvata estas tiu afero. Vi devas scii, ke Planimedo dividis siajn gekorespondantojn en tri kategoriojn k klasifikis ilin jene : 1) Korespondantoj pri seriozaj temoj ; 2) pri amo ; 3) pri poŝtmarkoj bildflanke gluitaj. — El la unua kategorio li havas tri korespondantojn (du pri politiko k ekonomio, unu pri medicino) ; el la dua kategorio (pri amo) — pardonu, geamantoj : Planimedo ne envicigas amon sub la rubriko : seriozaj temoj — li havas dek korespondantojn. La ceteraj 67 gekorespondantoj estas amatoroj de ilustritaj poŝtkartoj kun bildflanke gluitaj markoj.

Nun vi jam komprenas, kial Planimedo havas sufiĉe facilan laboron : por 67 el siaj korespondantoj li bezonas nur aĉeti belajn vidaĵkartojn (kiujn li ricevas tre malkare en bazaro, kiam li aĉetas ilin po cento), surglui la markon ĉe la malĝusta loko k meti ĉe la korespond-flanko ĝentilan frazeton kun sia subskribo. Jen la tuta kontakto, kiun Planimedo havas kun 67 gekorespondantoj. Li konas ilin nur laŭ la slipo, kiun li aranĝis por ili en sia registrolibro ; plej ofte li ne konas ilian aĝon nek profesion ; eĉ ofte li ne atentas, ĉu temas pri viro aŭ virino. Nur pri tio li notas en sia memorlibreto, ĉu ili fidinde respondas aŭ ne. Kaj al tiu, kiu emas rigardi liajn ilustritajn poŝtkartojn, — nu, li povas prezenti plenplenan kestegon da ili.

Korespondi pri *amo* ankaŭ estas sufiĉe facila tasko al Planimedo. Sed registrante la amkorespondantojn, li atentas pli severe pri ilia sekso ; nur escepte li akceptis korespondadi kun unu junulo 13-jara pri amaferoj ; la naŭ aliaj estas inoj en la aĝo de 15-85 jaroj, k al ili ĉiuj li skribas leterojn laŭ rigore rekomendita skemo kiun li trovis en ekzercolibro kun titolo : « La modela amkorespondanto ». Feliĉe, liaj gekorespondantoj ne rimarkis, ke temas pri stereotipaj frazoj ĉerpitaj el malnova libraĉo, k ĉiu el ili kredas, ke Planimedo tute reale, kvankam platone, amas ŝin, ke ili en baldaŭa kongreso renkontiĝos korpe, por amvalsi kune al la horizonto, kie brilas edziĝo internacia kun infanoj parolontaj esperanton kiel sian gepatran lingvon.

Tiu « samideano », kun kiu Planimedo korespondas pri medicino, estas hitlerano el Bavario, kiu en sia unua letero prezentis al sia korespondanto la tutan serion de siaj praavoj, por pruvi sian purrasecon. Li aldonis kelkajn heredajn karakterizojn ; ekz. pri sia biertrinkemo li rimarkigis, ke liaj praavoj jam « kuŝis sur la ursa felo k drinkis bieron », k ke tiuj, kiuj ne pereis dum militado, mortis pro hepat- aŭ renmalsano.

Malfeliĉe li petis al Planimedo respondi sammaniere k komuniki sian genealogian liston. Planimedo ne multe cerbumis pri la starigita problemo k deklaris al sia korespondanto, ke li ne havas multe da kompetento pri zoologiaj aferoj, sed ke tamen senrezerve li estas konvinkita, ke lia praularo lastfine devenas de iu granda simio. La nacisocialisto ne estis multe kontenta pri la Planimeda respondo, tamen li sciis kaŝi sian koleron k komencis inventi historion pri urĉasado en la teŭtonaj arbaroj, ĉe kiu ludis ĉefajn rolojn liaj noblaj praavoj. Planimedon komencis tedegi tiu korespondanto, k nur pro kompatemo li skribis denove al li, ĉi-foje saltante al medicinaj problemoj (spiritmal-

Tra la Esperanta Gazetaro

Kredi aŭ... pensi ?

Dum la katolika propagando por esp-o preskaŭ ĉesis kun la morto de « Espero Katolika », « Oomoto », japana universalema religisistemo, daŭrigas sian agitadon helpe de sia monata organo sufiĉe ampleksa k belaspekta. En la decembra n-o s-ro H. Deguĉi lamentas pri la nuna tendenco de edukado, kiun li nomas ateista. « Oni eraras pensante, ke la intelekto estas la plej grava », li elkrias. « La intelekto mem ne estas malbona, sed en la okazo, kiam ĝi estriĝas, estas malbone ». Kaj li pledas por tio, ke « en la edukado, religikredo, almenaŭ religikredemeco devas esti gravigata ».

Ni dubas, ĉu la aŭtoro de tiuj linioj mem estas unuavice kredemulo, aŭ ĉu ne pli vere lia intelekto puŝas lin subigi en spiritan sklavecon siajn kunhomojn k teni ilin en tiu stato por la gloro de sia propra « dieco »... laŭ konataj modeloj. La Oomoto-« majstroj » en tio ja imitas nur aliajn famajn anim-ekspluatistojn.[1]

La Juna Vivo

origine destinita por 12-16 jaraj infanoj, sed verŝajne pli multe disvastigata ĉe plenaĝuloj, aperigis en sia decembra n-o konatan teatraĵeton « La Novaj vestoj de la reĝo », laŭ zamenhofa traduko de fabelo de Andersen[2]. Ĝia valoro kuŝas, kiel ĉe ĉiuj fabeloj de la granda aŭtoro, en la morala flanko k en la profunda vero kaŝita sub la burleska formo de l'prezento.

Nova provbalono.

La tre agema k revoluciema instruisto H. Bourguignon (el Suda Francio), helpate de kelkaj esp. sovetiaj literaturistoj (Kuzmiĉ, Miĥalski), elflugigis provbalone unuan n-on de «Internacia literaturo » (form. 13 × 20,5 cm., 16 pĝ., prezo : 4 kajeroj 10 fr. fr.), en kiu estas honorata H. Barbus (Barbusse). La enhavo estas IPE-eca ; tiel oni trovas en la memorartikolo pri H.B. frazojn, kiel « povas blekadi tiuj k aliaj stranguloj, kiuj badeŭrinde *kredas esti revoluciaj esp-istoj* », direktitajn sendube kontraŭ K-do Lanti, se ne kontraŭ SAT mem.

Ĉu tiu eldonaĵo havos pli longan vivdaŭron ol ĝiaj antaŭuloj, IPE-gazetoj ? Ni dubas pri tio, sciante laŭsperte, kiel malfacile estas vivigi literaturan esp. gazeton.

La sama instruista K-do aperigas de tempo al tempo n-on de « Infanoj sur Tutmondo » (samformata kiel la antaŭa, 16 pĝ.), en kies lasta n-o (aŭg.-sept.) oni trovas multe da versoj k desegnoj, parte el Sovetio.

Malaperas « Germana Esperantisto » !

La eldonisto F. Ellersiek anoncas la malaperon de « Germ. Esp-isto », kiu estis la plej aĝa el la nuntempe ekzistantaj revuoj esp-istaj ; ĝi aperis seninterrompe de 32 jaroj. Ĝi malaperas, ĉar la eldoninto ne povis akcepti la proponojn de la nova asociestro de G.E.A., por restigi la gazeton oficiala organo de tiu asocio. Ni legas en la lasta (dec.) n-o, ke la germ. ekster-afera ministro respondis al demando de esp.-amikoj en Katovico (Polio), ke ĉiu germano, se li volas, rajtas lerni esp-on, sed kondiĉe ke la laboro de l'esperantistoj ne kontraŭas la nacisocialismon. « Ke la plenumo de tiu ĉi postulo » aldonas la asocia gvidanto, « ne nur por mi — kiel partiano k oficisto — sed ankaŭ por ĉiu unuopa membro de l'G.E.A. estas memkomprenebla devo, tion mi ne bezonas plu certigi, ĉar ni germ. esp-istoj ĉiam uzis la helplingvon kiel ilon, kiu ebligis al ni senpene konvinki niajn samideanojn en ĉiuj landoj pri la malĝusto de la tendencinformaĵoj de l'eksterlanda gazetaro ». Senblage!

[1] Ĵus ni ekscias, ke la jap. registaro *malpermesis* la « Oomoto » - movadon !

[2] Prezo : 8 ekz-oj por 12 fr. fr. (inkluz. la prezentrajto).

Ĉe la Sportuloj

La Ligo de Laboristaj Sport-Asocioj en *Polio* aranĝas por la 16.-29. de februaro ski-tendaron en belega karpata ĉirkaŭaĵo *Sianki* troviĝanta apud la ĉeĥoslovaka landlimo, ĉe Uzhorod. Oni aranĝos ski-kursojn dum tiu manifestacio. Alilandaj K-doj estas petataj aliĝi pere de sialandaj centraj ligoj de lab. sport-asocioj. Informojn donas : Zwiazek Robotn. Stow. Sport, ul. Czerwonego Krzyza 20, *Varsovio*. La entuta kosto por partopreno (komuna loĝado k manĝado) estas 40 zlotoj. (Sen vojaĝkostoj).

Estas speciale notinde, ke la nomita Ligo decidis fari propagandon pere de esperanto, sendepende de siaj konstantaj rilatoj kun la centraj ligoj de Lab. Sport-Asocioj en diversaj landoj. Eksterlandaj esp. sportuloj estas speciale invititaj al partopreno. La administra gvidanto de l'ski-manifestacio estas delonga k aktiva esperantisto.

La JARLIBRO 1936
estos presata en februaro
k dissendata kun la venonta numero de " S-ulo ".

---

sanoj, mensaj difektoj, cerb-atrofio, ks.). Iujn malicajn aludojn la « nazi »-o feliĉe ne komprenis k reskribis tre senmalice pri degenerado de homk hundorasoj, sangmiksiĝo, naskado de sanaj idoj ktp.

Planimedo havis ankaŭ la korespondanton pri politikaj k tiun pri ekonomiaj problemoj. Al tiuj du li rilatis plej serioze, kiel decas al konscia laborist-esperantisto. Kaj la profunde enradikiĝinta ideo de Planimedo estis, ke per komuna lingvo kiel esperanto la proletoj el la tuta mondo povos reale alproksimiĝi k interkonsenti k eĉ konsideri per same fasonitaj okulvitroj la aferojn, kiuj okazas tie aŭ alie en la mondoteatro, — sen naciaj antaŭjuĝoj.

Sed kruelan seniluziigon preparis al li lia pripolitika korespondanto ! Tiu kompatindulo ja skribis al Planimedo, ke li malgraŭ sia proleteco k malgraŭ sia esperantisteco sentas sin kore k anime ligita al tiu grundo, sur kiu staris lia lulilo, k ke nur tial li serĉis korespondantojn en la tuta mondo, ĉar li volas esprimi al ili, kiom li fieras esti la ano de fama, glorplena popolo k lando. « Mi estas kontraŭulo de milito », li skribis, « sed mi deziras, ke la nacioj vivu pace unu apud la alia, en bona najbareco k plena sendependeco rilate sian apartan ecaron k kutimaron. »

Planimedo estis skuata de ridego, kiam li sekve de tiu legado imagis al si nikvaragvanon k korsikanon, alaskanon k georgianon, kiuj fieras pri la aparta ecaro k kutimaro (ho, tiel unika k tiel nobla !) de sia respektiva lando, k kiuj volas propagandi pri tio tra la tuta mondo per esperanto!...

Tamen li pardonis senĉagrene al sia patriota korespondanto, kiu apartenas al vere granda k majesta nacio, pro lia manko de konscio, k sobre atentigis lin pri la malenviinda sorto de la laboristaro interne de la limbariloj de tiu vasta, fiera lando kiun li fiere enloĝas. Planimedo ne ankoraŭ diris al mi, ĉu lia nacifiera prolet-esperantista korespondanto en la venonta milito volontuliĝos por defendi sian patrinan grundon per gasmasko k ĥemiaĵoj kontraŭ la invado de fremdaj hordoj da... proletoj. Tamen tio sendube okazos.

La K-do, kiu korespondas kun Planimedo pri ekonomiaj problemoj, estas fervora ano de teorio pri la reiro al la rekta interŝanĝo de naturproduktoj, kun forigo de la perantkomerco k de la mono. En sia lasta letero li proponis al Planimedo interŝanĝi sian poŝtmarkan kolekton kontraŭ grasa porkido mem bredita, kiun li volonte transsendus. Planimedo estis tre embarasita per tiu ĉi oferto, sed antaŭ ol li povis respondi, li estis vokata al la doganoficejo, k tie lin jam atendis gruntante la ŝanĝobjekto. Cent frankojn li devis pagi al la doganistoj por povi forkonduki al sia hejmo la grasan porkidon de sia ekonomitema korespondanto.

Ho, kiom li malbenis tiam sian korespondanton k lian teorion ! Jen, li volis rekt-interŝanĝi, eliminante la monon, k li forgesis pri la ekzisto de limbaroj k de doganoficejoj, kiuj lastaj tute ne volis kontentiĝi pri alia afero ol kontanta mono !

Karesante la « karan » porkidon, li ĵonglis en sia cerbo nigrajn pensojn de venĝo. Neniun poŝtmarkon interŝanĝe ricevus tiu ekonomiisto, k li spertu siavice, ke la doganistoj tute ne akceptas diskuti pri teorioj de naturprodukta interŝanĝo, enkasigante prefere tre altvalorajn monbiletojn.

Post sendorma nokto li aĉetis kestegon, sternis pajlon sur ties plankon, aŭkcie ĉe la ĉevalfoiro havigis al si junan azenon kun nenormale longaj oreloj k ekspedis ĝin zorge instalite en la kestego al sia korespondanto. Sur la vandon de la kestego li pentris per bela nigra koloro : « Interŝanĝe por la porkido ! »

De tiam li nenion plu aŭdis de sia korespondanto.

Nubo.

En nia movado

(Kroniko)

BRITIO. « La Lab. Esperantisto » de SATEB raportas pri sukcesaj kursoj en Coventry, Derby, Preston, Willesden (por junsocialistoj), januara ekspozicio en la Londona Lab. Esp. Klubo. Tri kursoj (elementa, mezgrada k supera) en Manĉestro. La gazeto de SATEB propagandas por la 3-a internacia laborista Olimpiado, kiu okazos en 1937 en Antverpeno k kien SATEB esperas povi sendi kun la brita sekcio ankaŭ esp-istajn K-dojn.

NEDERLANDO. ROTERDAMO. La SAT-rondo eldonas propran bulteneton. Ĝi kunvenas ĉiusesemajne en diversaj urbkvartaloj alterne. En la kuranta vintra sezono ĝi jam aranĝis du kunvenojn, la 17-an de okt. (kun temo « Pri religio »), la 22-an de dec. (kun temo : « Pri reunuigo de la lab. esperantistoj »). La enkondukintoj tiel faris siajn paroladojn, ke ili havis la plej atenton de la pli ol 50 ĉeestantoj en ĉiu kunveno. En sia kvara ekzistojaro la Rondo povas konstati la kreskantan intereson por ŝiaj kunvenoj, k ĝi ne malmulte kontribuas por la SAT-varbado. La Rondo ebligas i.a. al K-doj, kiuj sentas la kapablon por publika parolado, fari tion en ĝia kadro. Venonta kunveno : 2.II., ĉe la 5-a Sekcio, Putschestr. 36 (Z), matene je la 10,30 h. akurate. Temo denove pri « religio ». — Ankaŭ ne-SAT-anoj ĉiam estas bonvenaj.

POLIO. En *Lida* (Vilna distrikto) la polico malpermesas lerni esp-on. Ĝi arestis la 14 partoprenintojn al unua kursleciono. (Laŭ « Lingvo Internacia »).

SVEDIO. *Skoghall*. Dum kunveno de 13.XII. la SAT-rondo elektis K-don 13 735 (J. Oskarsson), Box 6, kiel Peranton. La antaŭa Peranto restas anstataŭanto. K -do 13 191 daŭre prizorgas esp. kolonon en « Värmlands Folkblad », kiu gazeto tre komplezas nian aferon k preskaŭ senescepte aperigas esp-ajojn ĉiusemajne.

Recenzejo

ĈU SOCIALISMO KONSTRUIĜAS EN SOVETIO ? de *E. Lanti* k *M. Ivon*. Biblioteko de Herezulo, n-ro I. Formato : 14-21 cm., 52 pĝ. Prezo : 3 fr. fr. plus sendkosto. Eldonejo : *Esperanto*, 14, avenue de Corbéra, *Paris* (12).

Tiu ĉi verko prezentas sin sub formo de dialogo inter tri personoj : *Futer*, la herezulo, *Ruper*, la ortodoksulo, k *Iver*, la objektiva observanto, kiu raportas nur faktojn k ne faras pri ili konkludon. Antaŭ ol pridiskuti la demandon, kiun konsistigas la titolo de l'verko, Futer donas jenan difinon pri socialismo : « Sociordo, en kiu ne ekzistus ekspluatado de homoj super aliaj homoj ; en kiu ĉiu laborulo ricevus la tutan valoron de sia laboro t.e. ke neniom da plusvaloro transirus al la dispono de klaso aŭ kategorio da privelegiuloj ; sociordo, en kiu ĉiuj homoj povus libere malvolvi ĉiujn siajn poveblojn, havus la rajton eldiri tute malkaŝe k senĝene sian opinion pri ĉio k ĉiuj k la eblon diskonigi siajn pensojn ; sociordo senklasa k justa, en kiu homoj, ĉiuj homoj, povus akiri konscion pri sia propra digno... » Sed Ruper tuj rebatas : « Tia difino estas idealisma, ne marksisma k sekve senvalora. Socialismo estas socio, kiun regas la laborista klaso. Ĉu la Proletaro regas aŭ ne en Sovetio ? Jen la demando !... »

Tiel la diskuto daŭras tra la tuta verko. Ĉu oni konsentas aŭ indigniĝas pri la konkludo de Futer, kiu asertas, ke « en Sovetio regas ruĝa faŝismo », estas certe, ke la legado de tiu broŝuro daŭre vekas la intereson. Dirinte tion k avertinte la legantojn pri la teruraj herezajoj, kiujn eldiras Futer, ili mem decidu, ĉu la verko estas aŭ ne rekomendida. Ni tamen devas noti, ke la broŝuro estas ilustrita per du bildoj k bele presita sur bona papero.

J. H.

MEMORNOTO

REPRESIS EL « SENN. REVUO » : *L'Imprimerie Française*, Paris, 1. I. (grafik-laboristoj en Novzelando).

REPRESIS EL « S-ULO » : *Republicaner*, Mulhouse, 31.12. (ITF-kongreso).

PRIESPER. ARTIK. K NOTOJN ENHAVIS : *Arbetaren*, Stokh., 10., 31.12. ; *Signalen*, Stokh., 12. 12., 2.1. ; *Le Libertaire*, Paris, 20.12. ; *La Voix Libertaire*, Limoges, 4. 1., *L'Emancipation*, St. Denis, 4.1. ; *Les Nouvelles de la Seine*, Paris, 28. 12. ; *Solidaridad Obrera*, Barcel., 11., 13., 20. 12. ; *Reformatorn* (Bontemplana), Stokh., kristnask-n-o kun longa artik. de E. Eriksson ; *L'Ecole Libératrice*, Paris, 7.12., *L'Ecole Emancipée*, Saumur, 22. 12. (kurso) ; *Le Peuple*, Bruselo, 4.10. ; *Le Travailleur*, Huy, 30.11., 14., 21., 28.12. ; *Le Bulletin du Cercle P.T.T.*, Bruselo, dec. ;

PRI SAT RAPORTIS : *Le Peuple*, Bruselo, 8.1. ; *La Wallonie*, Liége, 21. 12.

PERESP. MATER. ENPRESIS : *De Vrijdenker*, Antverp., 15.12.

NIA POŜTO

V. Makoli k H.W.A. — Viaj artikoloj aperos en la venonta n-o.

Korespondado

FRANCIO

Du K-doj dez. kor. kun al. Gek-doj, princ. kun malproks. land. pri ĉt., pol., soc., vivkond. Nepra resp. *H. Beauson*, 5, rue Marjolin, *Levallois* (Seine).

19-jara esp-isto dez. kor. kun Gek-doj el la tuta mondo, ĉefe ekstereŭropaj geesp-istoj. Adr. : *Bourguignon Fred*, Quai du Steir, *Quimper* (Finistère).

Novlern. k lertuloj dez. koresp. kun div. landoj. Adresu : *Benito Jean*, Place de l'Eglise, *Fabrègues*, Hérault.

Grupo de junaj gelaboristoj aranĝos baldaŭ ekspozicion ; ili tre deziras ricevi salutleterojn k ankaŭ interkorespondi. *Laborista Esperantista Grupo*, Maison du Peuple, 2, rue Drouin, *Nancy*.

NEDERLANDO

Laborista Esp. Grupo aranĝos letervesperon je la 2-a de marto. Skribu multnombre al : K-do *Wim Braakensiek*, Asterst. 19, *Den Helder*. Resp. gar.

K-do *K. v. Tricht*, Jachtlaan 47, *Apeldoorn*, honeste dez. interŝ. PM diverslandajn .

Kvar gajaj K-doj dez. kor. kun K-inoj. El C.L., P.ĉ.t., nterŝanĝi P.I. resp. gar. skribu al K-do *J. Geurtz*. Reigerpad 34. *Rotterdam/z.*

Kontor-oficisto dez. kor. kun Gek-doj el ĉiuj landoj. Adr. : *R. Schroevers*, Eedestraat 15, *Vlissingen*. La loka peranto garantias resp. al ĉiuj.

Mi dez. koresp. kun Gek-doj el la tuta mondo pri sociaj temoj k interŝ. PK (ne PM). Adr. : *J. J. Terweij*, Aurikelstr. 55, *Amsterdam-N*.

Komenc-kurso en Schagen organizos en la monato marto letervesperon. Bonvolu sendi leterojn ktp al K-dino *M. Kamp*, Regentenstr. 60, *Schagen*.

23-jara fraŭlo dez. koresp. kun Gek-doj el ĉiuj landoj pri div. temoj. Resp. Garantiata. Adr. : *Albers de Nieuwe*, Padangstr. 13, *Haarlem*.

Gek-doj de daŭriga kurso deziras grupe korespondi kĉl, pĉt. Resp. gar. Adr. : *C. v. d. Burg*, Piersonstr. 10, *Maasluis*.

PORTUGALIO

PM bonstatajn, pref. novajn, perportugaliaj k koloniaj, laŭ Xvert, interŝ. *A. Bettencourt*, r. Angela Pinto, 24, 3e, *Lisboa*.

2 junuloj dez. koresp. kĉl. pĉt., precipe pri maŝindesegnoj k PI. Skribu al : *N. Lago*, T. da Lapa, 8, *Porto*.

SVEDIO.

Letervesperon havos la Anarkista Esp.-grupo en la fino de februaro. Skribu al *Folke Rosén*, Helgagatan 36, eniro 4, *Stokholmo*.

LABORISTO, Esperanto-organo por anarkistoj k sindikatistoj, aperas ĉiumonate. Jarabono 5 fr. fr. Mendu ĉe *Adrian Persson*, Stadshagen 15 B, *Stokholmo*.

SVEDIO

Gesamideanoj ! La 15-an de marto nia esperanto-klubo letervesperos. Montru per multnombraj respondoj, ke esp-o vivas. Resp. garantiata. Skribu al K-do *Hugo Byström*, Ratorp, *Karlstad*.

Esperantistoj el ĉiuj kvin kontinentoj, evidentigu, ke por ni ne ekzistas iuj landaj aŭ lingvaj limoj. Skribu grandamase al miaj tre miksitaj lernantoj laŭ mia adreso : *Adalbert Schwingshakl*, Cseh-instruisto de Esperanto, *Klagenfurt* (Kärnten), Aŭstrio.

La Esp.-Grupo « Unueca per Esperanto » (sekcio de FLE) invitas amas-korespondajon por sia Letervespero en monato marto. Al ĉiuj ni nepre respondos. Skribu al K-dino *Polderman*, Wagenaarstr. D 93, *Middelburg*, Nederlando.

Atentu ! 70 gekursanoj serĉantaj gekorespondantojn en la tuta mondo, aranĝos letervesperon en la fino de februaro. Ĉio estos kore akceptata. Nepra respondo. Sendu al *Herbert Levi*, Esperanto-helmo, *Jonkoping*, Svedio.

Esperantistoj en Viskafors deziras korespondi kun Gek-doj en ĉiuj landoj. Temoj estas sporto, politiko, k esp. movado. Adreso : Esp. klubo « La Espero », *Viskafors*, Svedio.

HEREZULO

eniras la duan jaron de sia ekzisto. Daŭre ĝi diros tion, kio ne estas direbla en la SAT-organoj. Ĝia abonprezo jara estas 6-franka, pagebla al jena poŝta ĉekkonto : E. ADAM, Paris 1350-62.

Kiu ne povas uzi tiun pagmanieron, tiu sendu 4 internaciajn respondkuponojn.

Redaktas k administras : E. LANTI, 14, avenue de Corbéra, *Paris* (12e).

Perantoj en :

BRITIO. — B. B. BEAUMONT, 5, Central Close, Fartown, *Huddersfield*.

NEDERLANDO. — P. G. v. d. PLANK, van Speykstraat 48, I. *Amsterdam-West*. Poŝta ĝiro : 2455-42.

SVEDIO.— John KARLSSON, Berga, *Västerhaninge*. Poŝta ĝiro : 72295.